

Сейт-Маметов Ш. Е. Кримська колекція джерел палацу-музею Торкарі як об'єкт наукового вивчення / Ш. Е. Сейт-Маметов // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Історичні науки». – 2013. – Т. 26 (65), № 1. – С. 143–151.

Палац-музей Торкарі (Торкарі Sarayı Müzesi) – державна установа, підвідомча Міністерству культури і туризму Турецької Республіки. У другій половині XV – першій половині XIX ст. був резиденцією османських султанів. Сьогодні в його стінах зберігається унікальне архівне зібрання, значну частину якого становлять джерела з історії Криму Середньовічної епохи.

В статті розглянуто праці вітчизняних і закордонних сходознавців в галузі вивчення Кримських джерел в архіві Топкапи. Найбільшої уваги заслуговують роботи таких великих вчених як А. Беннігсена, О. Гокбельгіна, А. Н. Курата, Ш. Лемерсьє-Келькеже, В. Д. Смирнова та ін. Основною причиною недостатнього використання османських джерел була їх крайня палеографічність (вік і стан документа) і труднощі з перекладом. Орієнталісти представляють детальну зовнішню критику документів – описується їх довжина, якість паперу, почерк. Також розшифровуються ханські печатки.

Автор пише, що завдяки роботам розглянутих дослідників, ми маємо можливість познайомитися з одними з найбільш ранніх джерел з історії Кримського ханства. Вони представляють факсиміле оригіналів листів і їх переклад, розшифровку значень складних або спірних слів, вирішують проблеми з перекладом дат на сучасне літочислення.

Ключові слова: А. Беннігсен, О. Гокбельгін, А. Н. Курат, Ш. Лемерсьє-Келькеже, І. А. Мустакимов, В. Д. Смирнов, архів Топкапи, Кримське ханство.

Seit-Mametov Sh. E. Crimean collection of the sources in the palace-museum Topkapi as an object of the scientific study / Sh. E. Seit-Mametov // Scientific Notes of Taurida V. I. Vernadsky National University. – Series: Historical Science. – 2013. – Vol. 26 (65), No 1. – P. 143–151.

The Palace Museum Topkapi (Topkapi Sarayı Müzesi) – public institution subordinated to the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey. In the second half of XV – first half of XIX century it was the residence of the Ottoman sultans. Today its walls keep unique archival collections, many of which are sources in the history of Crimea in Medieval era.

The article discusses the works of domestic and foreign orientalists. Describes the contribution of a researcher in the study of this subject. The most noteworthy of these major scholars like A. Bennigsen, O. Gokbelgin, A. N. Kurat, V. D. Smirnov, C. Lemercier-Quelquejey etc. The main reason for the lack of use of Ottoman sources was their extreme paleografic (age and condition document) and philological difficulties in translation. However, researchers have coped with this task. The article said that in their work orientalists give critic of the documents – described by their length, the quality of paper, handwritings, as well as the decrypted Khan's press. Most scientists consider separately each document - the first is given a facsimile of the original letters, then typed text on old osmanian language, followed by Latin transcription of the text.

Also, thanks to the work of researchers, we have the opportunity to meet with some of the earliest sources on the history of the Crimean Khanate.

In conclusion author say, that despite these works, the archive contains hundreds of unpublished documents, there is stored a large number of original documents and diplomatic epistolary nature that make up many of the gaps in the history of our region.

Article will be interesting for people involved in oriental studies.

Keywords: A. Bennigsen, O. Gokbelgin, A. N. Kurat, Ch. Lemercier-Quelquejey, I. A. Mustakimov, V. Smirnov, the archive of the Topkapi, Crimean Khanate

Поступила в редакцію 01.11.2013 г.

Рецензенты:

д.и.н., проф. А. И. Айбабин

д.и.н., проф. С. С. Щевелев